

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

Buzomius eò mittitur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

Christianismi Tunchinensis. Additus illi est socius Iacobus Caruallius cum Iaponiis duobus Catechistis, & Fr. Antonio Diaz in quo breui post, condignè moribus reiecto ab Societate Deus exemplum terroris edidit. Caruallius anno non amplius in excolendis illic Iaponiis posito Iaponiam vnde fuerat proscriptus reperit, vbi postea morte pro Christo pretiosa damnatus, gelidis in aquis extinctus est, nunc anni principio 1615. Macao cum soluisset, ad diem eius octauum decimam Tarone in portum subière, celeberrimum illud quod diximus Prouinciæ Cocinæ emporium. Illic suos Camallius dum obit, & renouat Faifenses Iaponios culturæ penuria, sui ac Dei tantum non obli-
 tos, totus erat in sua Cocincina Buzonius, & iis cognoscendis quæ prospiciebat eius conuersioni profutura, ingenio, moribus, vitiis, licetorum ritibus & doctrina, ex quibus confecit Cocincinam gentem esse ex Iaponia mixtam, & æqualiter vtrimque temperatam, nec totam in literis, & (vt Sinæ) & bello ignauam; nec prorsus ferocem (vt Iapones) & in armis totam; statura pariter his maiorem, illis inferioriorem. Cognouit illic academias haberi, & gradus literarum, cuiusque meritis, probatione variorum examinum assignatos; seruari præterea reuerenter Philosophorum veterum quædam autographa, de moribus, religionibus, politicis, diuinis, de orbe condito, de animorum post vitam hanc sortibus, de Spiritibus & Diis: linguam iis duplicem in vsu esse, vulgarem alteram, & vernaculam, peculiarem alteram Literatis, velut apud nos fuerit Latina: illam characteribus ter mille, seu quod idem vocabulis variè accinendo, & pronuntiando significationem indere omnium quæ vulgò occurrunt. Sed intelligendis libris frustra det operam, quem illa quam diximus characterum Sinensium infinitas fugerit, quibus etiam vitur Cocincina, sed diuersè ab Sinis pronuntiat, vt hieroglyphicæ imagines, eadem cernuntur ab omnibus, sed sua quilibet significatum earum lingua effert, licet aliis ignota. Sermo denique à peritis locupletior Sinensi iactatur, sonantior, & recitationi musicæ propior. Iam impedimenta sementi Euangelicæ obstituta haud paulò plura quam in Sinis, dempto illo Sinarum vafano aduersus externos odio, florebat vbique idolorum cultus; ancillæ vxorum, virorum eadem concubinæ, earum numerus prærogatiua magnificentiæ; familiaritas dæmonum etiam ad spectabilem, iuris quidem famulam præbentium operam; pueris & feminis nefariè confuscantium, hinc se Buzonius facillè diuinans quanta manerent pericula, quam atrox dæmonum vincenda rabies, regni sibi deuoti propugnantium tranquillam tyrannidem, sapienter prouidit singulari sibi Christi fiducia armandum pectus, & generositate animi supra morem robusta opemque à Deo præcipuam tam arduo operi enixè flagitandam. Dubius verò quo maximè habitu deberet incedere, animaduertit cuique liberum relinqui vt patrio suo, vel quo alio mallet vteretur, & idolorum sacrificios Onfaios tam distincto à nobis

Buzonius
 ed mittitur.

indui vt de nouo ab iis discrimine vestium, non esset nostris laborandum, indigenæ quidem abollas gestant amplissimas quinque aut sex, diuerli coloris singulas & manicarum laxitate notabiles, sed eas è serico tam subtili, zona deorsum fissuris aperta tam multis, vt ante renui, vel incedentium motu ventilata, colorum veneres exerant varietate eleganti oculis blandientes, Similiter feminis, quanquam mulra & ipsis cyclade stolis, philocosmum ingenitum non deest in ostentandis coloribus vestium diuersis, vltimam enim quæ longo sirmate humum verrit, aliis atque aliis operiunt palmo semper ad quintam & sextam breuioribus, ne vllius color & elegantia sub alia lateat. Totes in tergum præterea capillos fundant, sed nec tondentur vnquam viri, ex quo Sinatum imperium excussere, siue vt se ab iis secernant, siue vt illos detideant tam sollicitè curiosos de colligendis ad summum verticem in tutulum crinibus; nudi tibiis, & pedibus, dumtaxat plantis si cui libuerit, subiiciunt soleas quas globuli quatuor dignis interiecti, pedibus adstringunt, Mandarinorum & Literatorum cultus est grauior. Nigram Damascenam variis vestibus superponunt, corporula ad collum & manicas prætextam fascia; caput galero tegunt, mitræ sacræ haud multum ab simili vestem longo vsu nostris in Oriente iam familiarem Bonzonius retinuit, diluti cœruli gospinam tunicum, sed nudis planè tibiis, & pedibus tum ipse, tum eum secuti ambulant, quod ea quas dixi soleæ insuetis gressum maximè impediret. Orisam ad victum incolis communem adhibuit, aqua simplici tandem maceratam, quoad carpi baccillis duobus possit quos pro fulcra scitè ac facillè assueti, ægrè alij & molestè mouent. Ac mirum nobis iute appareat, Cocincinam, carniū copia & pisce abundantem, per sua orisa omnia spernere, & in conuiujs etiam, quæ crebra instruant, & ferculorum delitijs valdè magnifica, caput cœnæ orisam iis esse, primam famem orisa eos conficere, reliqua omnia fastidiosè ac vana gustando, carptim vellicare, damnent sanè Medici orisam coctionis in stomacho duræ, quater quotidie illa vescitur Cocincina.

Sed Buzomium angebat magnoperè linguæ & interpretis defectum quem etsi præter opinionem denique inuenit breui tamen licuit consuetudinerariæ Indorum & Macaensium Turonem ad commercia ituræ, interdum Clericos & Religiosos Parochorum vice veheb. ut secum, qui per eas moras interprete vsi, abucos baptizarant, verum interpretes à lingua Lusitana omninò nihil sciens præter alucos numerorum nomina mercium, pecuniarum & negotiorum, iubebatur solum ex ethnico petere, an esse vellet Christianus; annuenti, mox baptismus dabatur hinc multa sibi Bonzomius pollicens, simulque ab eo quem natum erat interpretè tantum Lusitanicè perito quantum erat necesse vt is ethnicis Bonzomij sensa exponeret, & suam vicissim Bonzomium doceret linguam, per eum illos qui dicebantur baptismo tincti, cogare cœpit quid crederent, nec vnum in multis reperit qui nosset quid sit

Christianus.

Christianus, quove differret ab ethnico nedum qui posset de myste-
 riis fidei respondere, cuius rei causam apud se meditatus, longè ab
 omni coniectam suspicatus est de animo baptismi ab histrionibus in
 scenam ridiculam deformati; cuius vt fieret certior, agentes ipsemet
 dam spectat, personatus in theatrum prodit Lusitanus, & multa nu-
 gatus quaerit ex puero quem secum ducebat, an esse vellet Christia-
 nus, annuentique, ergo, inquit, sub; & capacem illi quem sub veste
 aptarat, ventris alueum pandit, subit in eum nudos puer; sexcentis
 histrio de granditate illa sua ridiculis, motatus spectatorem, denique
 puerum coram parit, conuersusque ad illum abi ait, iam Christianus,
 es, in quibus Buzomius notauit verba quibus illi quos dixi Sacerdotes
 petebant ab ethnicis, an vellent fieri Christiani? aliud non sonare nisi
 an vellent fieri Lusitani, mutato videlicet nationis animo non religio-
 nis; Lusitani renasci, & viuere, nequaquam Christiani. Explorandis
 igitur ethnicis an Christo cuperent nomen dare, ante omnia formu-
 lam concepit ex qua illis disertè constaret Christiano quid esset creden-
 dum, tenendum, seruandum quàm constanti execratione vitandus ido-
 locum cultus, & vitæ prioris improbitas æternum abdicanda. Inde
 animum vertit ad Christianismum in iis emendandum, qui præter ba-
 ptismi speciem de illo nihil habebant. Parandumque gentis idioma
 inuictò labore, & vigilatarum noctium sumptu grauissimo: quod illi
 vtrumque fortunauit diuina benignitas; suauitate morum erat amabi-
 li, & religiosæ consuetudinis affabilitate, decori Sinensis obseruantis-
 simus, quod Cocincinenses etiam in quolibet requirunt qui nolit au-
 dire agrestis, & barbarus; ad hæc memoriæ felicitas, cum excellenti,
 quod rarum est, ingenio coniuncta, quo præsidio linguam breui asse-
 cutus est multitudine vocum, proprietate accentuum, & sonorum
 varietate impeditissimam, eiusque sibi grammaticas regulas, & com-
 modum lexicum concinnauit. His dum incumberet priuata interim di-
 ctione cum suo interprete ad dicendum publicè comparabat sese, re-
 petente isto confestim & coram verbis maximè propriis Cocincinensi
 lingua, quod is Lusitanè pronunciauerat, quæ tamdiu prius exerci-
 tatio quam in publicum se daret, tenuit, vt videri posset timidus po-
 tius quam cautus at desisset ab ea citius, in procliui erat vt Christi
 annuntiator vera, falsa populum duceret interpres, quo ad hoc in-
 terea utebatur dum linguam haberet ita expeditam vt neque accentu,
 nec prolatione fallere posset auditorem, quod in homine accuratissi-
 mo religionis necessariæ metus fuit, non superuacanei scrupuli, cum
 æquè pronum nihil fuerit, quàm vt vocem illi notissimam, fallente
 lingua pronuntiandi modum delictiorem, in contrariam verò, signi-
 ficationem corrumperet. Sed has moras cautæ festinationis pensauit
 Deus intra paucos menses, messe annorum complurium, Turone Ec-
 clesiam statuit ad forum mercatorum; baptismi sacra, die Paschæ so-
 lenni celebrauit, decem ritè lustrauit solos, sed virtutis magnitudine

31.
 Error in
 bapt. defectu
 linguæ.

